

KARLFRIED GRAF DÜRCKHEIM

CHEMAREA MAESTRULUI SPIRITUAL

**SENSUL ÎNDRUMĂRII SPIRITUALE
PE CALEA CĂTRE SINE**

Traducere:
VIORICA JUNCAN

EDITURA HERALD
București

Cuprins

Cuvânt-înainte	5
----------------	---

partea întâi

STRIGĂTUL DUPĂ MAESTRU

I. DE-A LUNGUL TIMPULUI	13
1. Maestrul ca arhetip	13
2. Mediator între cer și pământ	16
3. De la angoasa primitivă la cunoașterea inițiatică	18
4. Știință atemporală – Marea Tradiție	20
5. Înțeleptul și Maestrul	23
II. ÎN ZILELE NOASTRE	27
1. Întrebarea	27
2. Cine cere un maestru?	29
3. Cine pune această întrebare?	30
4. Experiența care declanșează chemarea maestrului	35
5. Unde se află maestrul?	40

partea a doua

MAESTRUL, DISCIPOLUL, CALEA

I. IDEEA ȘI REALITATEA MAESTRULUI	49
1. Maestrul veșnic	49
2. Maestrul interior	54
3. Maestrul în persoană	57
II. DISCIPOLUL	65
III. CUM ACȚIONEAZĂ MAESTRUL	75
1. Învățătura	75
2. Îndrumarea	82
3. Strălucirea	86
4. Exemplul	88
5. Șocul	93
IV. VIAȚA ȘI OMUL	95
V. CALEA	107
Hristos Maestrul	125

partea a treia

VOCEA MAESTRULUI ÎN VIAȚĂ

Introducere	131
I. VOCEA MAESTRULUI ÎN ÎNTÂLNIREA CU CORPUL	135
1. Corpul care suntem	135
2. Perspectiva fiziognomică	146
3. Deformări colective	153
4. Imaginile directoare	156
5. Exercițiul	160

II. MAESTRUL INTERIOR	
ÎN CĂUTAREA CENTRULUI	165
1. „La bonne assiette”	165
2. Lumea văzută sub aspectul său personal	
și sub aspectul său obiectiv	167
3. Cele trei nevoi fundamentale ale omului	173
4. Tripla unitate a Ființei – centru al omului	175
5. Trei feluri de conștiință	178
6. Conștiința de sine copilărească	181
7. Conștiința de sine a eului profan	182
8. Conștiința de sine prin Ființă	186
9. Centrul: Ființa prezentă în om	188
10. Calea spre Centru	190
11. Centrul în simbolismul corpului	299
12. Inima – centrul crucii	208
III. VOCEA MAESTRULUI	
LA ÎNTÂLNIREA CU MOARTEA	215

Cuvânt-înainte

Tot mai mult auzim astăzi, în special din partea generației tinere, strigătul după un maestru.

Revendicarea unui maestru deschide o nouă epocă în istoria lumii occidentale. Ea anunță că o epocă nouă lasă în urma ei „epoca modernă”, învechită. Strigătul după un maestru este un simptom al înlocuirii vechii epoci a „luminilor” printr-o nouă lumină. Prin ea, omul din Occident descoperă că spiritualitatea, ale cărei criterii au fost hotărâtoare pentru el până acum, a alterat realitatea veritabilă. O nouă ușă se deschide.

Strigătul după un maestru este un refuz al rolului jucat până acum de educatori și profesori, în măsura în care aceștia pretind nu numai să transmită o cunoaștere și unele capacități, ci și să formeze un subiect apt pentru a-și organiza o existență „justă”. Ceea ce lipsește concepției lor de „just” este tocmai elementul decisiv: legătura care îl angajează pe om față de *transcendență* și îl face capabil, datorită ei, să ajungă la *maturitatea* de om. A-l pregăti pe

om exclusiv pentru a se afirma și a reuși în lume, a fi eficace acolo și a se conduce după anumite convenții înseamnă a trimite în umbră adevărata lui calitate umană.

Din același motiv, ca și concepția de până acum despre omul just, nici regulile care determină concepția actuală despre „realitate” nu mai fac față situației actuale. Căci ele o limitează, de fapt, la ceea ce este perceput de simțuri, înțeles de rațiune, ordonat în concepte și posibil de stăpânit în mod tehnic. Astfel, realitate are doar ceea ce poate fi recunoscut rațional! Dincolo de acestea începe domeniul imaginației și al himerelor, al sentimentelor sau al credințelor, sferă intimă și afacere privată, subiectivă a individului. Este un mod de a vedea care nu ia în serios transcendența, adică realitatea supranaturală a Ființei care formează urzeala vieții noastre.

O opinie inexactă – care este cauza, în parte, a progresului constant al secularizării – vrea ca transcendența să nu mai țină de domeniul experienței verificabile. Apărătorii „credinței” și cei care se consideră ca reprezentanți ai științei se întâlnesc în această atitudine. Dar cu cât campionii credinței, bazându-se numai pe revelație, se închid față de experiența transcendenței, cu atât ei întăresc poziția raționaliștilor care resping credința în numele cunoașterii empirice. O schimbare este pe cale să înceapă aici. Căci oamenii de știință, a căror cercetare este într-adevăr experimentală, sunt obligați să admită o dimensiune a vieții, nu numai prezentă, ci efectiv activă, tot atât de incontestabilă pe cât de inaccesibilă rațiunii și inexplicabilă prin anumite

„circumstanțe”. La rândul lor, în interiorul religiei creștine, preoți și laici caută să regăsească accesul la o experiență religioasă primordială. Ei văd, de asemenea, în abandonarea ei una dintre rațiunile declinului credinței. Dar nici psihologii, nici terapeuții de stil vechi, nici preoții vechii tradiții nu pot face față dintr-odată exigenței impetuoase a generației tinere care întoarce spatele „credinței”, reclamă „transcendența” și nu se lasă oprită nici de scrupule științifice, nici de precepte religioase.

Omul actual ia cunoștință, în mod irezistibil, de realitatea supranaturală care vrea să fie percepută printr-o experiență vie și printr-o acțiune responsabilă. Experiența transcendenței a fost întotdeauna prezentă, în mod inconștient, în credința vie. Ea era „acolo”, ascunsă în conștiința care cunoaște, ca o forță inexplicabilă și ca o certitudine absolută. Acum porțile spre ea încep să se deschidă. Cel care îndrăznește să le treacă pragul calcă pe un pământ nou. Tânăra generație se grăbește spre această ieșire. Drogul este, evident, o falsă intrare. Cine va indica direcția cea bună? Cine știe despre ce este vorba? Cine arată drumul?

Tinerii nu sunt, de altfel, singurii care resimt nostalgia Ființei supranaturale de care omul s-a înstrăinat. Pentru a elimina neliniștea lor trebuie ca atât tinerii, cât și cei vârstnici să acceadă la o nouă stare. Aceasta presupune o experiență particulară, o chemare, o maturitate: este nevoie de un Maestru, oricare ar fi statutul și aspectul – educator, psiholog, terapeut, preot sau altceva – sub care se exercită responsabilitatea sa pentru altul.

Maestrul – existența și acțiunea maestrului în această lume – reprezintă mărturia activă a transcendenței care ne determină întreaga viață. Dar ce vrem să spunem atunci când, în această carte, vorbim despre *transcendență*? Desemnăm prin aceasta Ființa insondabilă a tuturor *ființurilor*, cea din care însăși viața noastră este țesută, Ființa supranaturală, dincolo de timp, de spațiu și de contrarii, Viața de dincolo de viață și de moarte. Vorbim despre Ființa esențială la care participăm cu toții, în modul nostru individual, despre Viața în și prin care existăm; cea care ne reia în sânul ei pentru a ne genera din nou. În noi și prin noi, ea vrea să apară în lume. Despre acest transcendent noi nu vorbim în numele unei credințe tradiționale, ci pe baza unei experiențe particulare în care, prin plenitudinea, ordinea și unitatea ei, Ființa atinge, cheamă, eliberează și angajează omul. Și îl percepem, de asemenea, și ca pe un Tu. Atunci, de ce să nu-i spunem pur și simplu „Dumnezeu”? Pentru că unui om cu adevărat sensibilizat, în căutare, reînnoirea religioasă îi este mai dificilă, amenințată chiar, dacă experiența primordială a divinului, care este obiectul căutării lui actuale, este repede prinsă într-un concept sau o formulă teologică. Tocmai aceste concepte și aceste formule, golite de conținutul lor, au dus la criza timpului nostru. Dacă vorbim fie de Altă Dimensiune, fie de Viața supranaturală, de Ființa Divină, de realitatea de dincolo de spațiu și timp, de Absolut, fie că scriem Viața, cu V mare, vrem totdeauna să vorbim despre *misterul* unic, insondabil, pe care omul este chemat să-l manifeste și

să-l servească. Natura maestrului, ca martor și servitor al Vieții, nu poate, nici ea, să fie fixată într-un concept. Atunci când vorbim despre „mastru”, nu putem decât să sugerăm despre ce este vorba. Natura și acțiunea lui scapă unei descrieri conceptuale liniare. Ceea ce este el, ceea ce emană din el și trece prin el, nu poate fi identificat decât de departe, ca un nucleu ascuns și misterios. În funcție de iluminatul dintr-un unghi sau din altul, el își dezvăluie neîncetat noi forme și noi fețe. O vedere circulară a acestei ordini, reflexia centrului asupra fațetelor multiple, aduce în mod natural repetări verbale – formule fundamentale a ceea ce apare prin toate reflexiile.

Această carte nu caută să fie o contribuție la „știința despre om”, nici o contribuție în materie de psihoterapie sau de pedagogie. Ea nu impietează nici asupra teologiei sau a îndrumării spirituale. Dar poate că îi va ajuta pe cei care sunt răspunzători de om și de sănătatea lui să descopere, în ei înșiși și în cei care le sunt încredințați, sursa adevăratei vieți, acea sursă pe care civilizația noastră, colegiile și universitățile noastre în special amenință să o secătuiască.

Este vorba despre a redescoperi Viața supranaturală și calea pentru manifestarea ei în lume. Pentru amândouă este nevoie de un Mastru.

partea întâi

**STRIGĂTUL
DUPĂ
MAESTRU**

I. De-a lungul timpului

1. *Maestrul ca arhetip*

Toate figurile primordiale ale vieții omenești își capătă semnificația prin raport cu lumea în care apar. Sensul lor propriu și importanța caracteristică se situează în cadrul unui ansamblu istoric concret. La fel și figura maestrului.

Noțiunea de maestru diferă în Orient și în Occident și, atât într-unul, cât și în celălalt, ea variază în cursul secolelor. Imaginea lui depinde strâns și de tradiția religioasă de care aparține. Ea este, așadar, diferită în budism, în hinduism sau în lumea creștină. Cu toate acestea, noi nu am putea înțelege nicio religie, străină de a noastră, dacă fiecare dintre ele nu ar conține, dincolo de toate variațiile ei, un mesaj destinat tuturor oamenilor. De aceea și putem concepe o idee generală de maestru: pentru că toate manifestările lui istorice conțin un caracter comun.

Sub o formă care îi este particulară, orice om manifestă Viața care ne animă pe toți. În vremea lui și în locul lui,

prin natura și nivelul lui, fiecare este, în Tot, o manifestare particulară a Ființei divine. În fiecare din noi Viața apare într-o conștiință individuală și sub o formă unică. Și, în toate variantele din lumea umană se exprimă, revelând mai mult sau mai puțin Ființa, ideea de om. Astfel, prin toate formele care o întrupează, „ideea maestrului” există ca cea mai înaltă manifestare umană a Ființei divine. „Maestrul” este omul devenit expresie întrupată a Vieții. În pofida tuturor rezistențelor care întunecă și voalează de obicei această Viață în mica existență umană, ea se afirmă, creatoare și eliberatoare, într-un om. În cazul maestrului, Viața supranaturală dobândește, în lumea umană, o formă specială de mărturie și de manifestare.

Maestrul este un arhetip al Ființei umane. Ce înseamnă aceasta?

Peste tot unde apare viața omenească regăsim anumite fenomene, rădăcini și izvoare ale formelor ei primare. Ea este prinsă mereu între viață și moarte: sens și absurd, solitudine și protecție, copilărie și starea adultă, individ și comunitate etc. Mereu această polaritate oscilează între naștere și moarte, Yang și Yin, este tensionată între polii masculin și feminin, zi și noapte, cer și pământ, conștiință și inconștiință.

Peste tot unde se întâlnește viața umană, există generare și primire, promisiune și nevoie, bucurie și durere, siguranță și angoasă, refugiu și pericol, sațietate și foame, trezire și somn, boală și vindecare. În toate aceste contrarii apare Viața.

Ea nu este aceasta sau aceea, ci ceea ce este dincolo de contrarii, ceea ce se trăiește în fiecare dintre ele. Este Totul care include și depășește toate contrariile. Este ceea ce domină și îmbrățișează, ceea ce se manifestă în lupta și în jocul antagonismelor, ceea ce înaintează din formă în formă într-o continuă schimbare. Plenitudinea și unitatea, inerente Vieții, sunt ordinea ei tainică, legea ei. Situații fundamentale asemănătoare reapar mereu: aceleași impasuri, blocaje, prăbușiri, noi porniri la drum și străpungeri spre un nou urcuș.

În multiplicitatea, aparent infinită, a manifestărilor ei de forțe și contraforțe, îl găsim pe om mereu confruntat cu aceleași structuri esențiale ale destinului său. Îl găsim sub aspectul de tată, mamă, copil, băiat sau fată, adolescent; în diverse poziții de țăran, muncitor, profesor, soldat, medic sau preot – reluare perpetuă de stări comune condiției umane.

Singur, omul reclamă un companion, în dificultate are nevoie de ajutorul altuia. Ajuns într-un impas, el caută pe cineva care să-i arate ieșirea. Fiecărei dezorientări fundamentale îi corespunde puterea care eliberează de acolo. Anxietății, nostalgiilor și speranțelor care renasc mereu le răspund figuri salvatoare eficace. Cea a maestrului este una dintre ele.

Maestrul ca arhetip este răspunsul fundamental la o nevoie fundamentală pentru omul ajuns la un anumit grad de evoluție. El este acest răspuns, pentru că el ghidează spre calea de realizare a promisiunii înnăscute din om.

Nostalgia și presimțirea acestei promisiuni ating din ce în ce mai mulți oameni. De aceea auzim din toate părțile strigătul după maestru.

Ce nevoie și ce promisiune sunt la lucru în această căutare a maestrului? Cu care contrarii ne ajută să ne întâlnim acțiunea lui? Ce ruptură ne ajută el să surmontăm? Ce viață nouă aduce el la lumină? Ce cale indică el?

2. Mediator între cer și pământ

Neliniștea esențială care îl face pe om să recurgă la un maestru se naște din dubla sa origine, din opoziția dintre originea lui pământească și cea cerească și din suferința pe care o trăiește simțindu-se pierdut în lume. Maestrul întrupează promisiunea reunificării cu Ființa supranaturală, nu numai datorită unei credințe pline de speranță, ci printr-o experiență reală și pe calea unui exercițiu de transformare. Omul primitiv și copilul nu sunt conștienți încă de această dublă origine. Natura lor dublă este încă inclusă în Unul primordial. Pământ și cer, aici și dincolo sunt încă țesute împreună în armonia vieții. Într-o zi totuși ruptura se produce.

Oricât de departe poate să ajungă cunoașterea noastră în timp și spațiu, omul își resimte totdeauna destinul ca pe o tensiune între aceste două realități. Una îi este familiară. De bine, de rău reușește să o gestioneze, datorită experienței lui și tradițiilor din colectivitatea lui. Cealaltă realitate penetrează cu un suflu neliniștitor realitatea acestei lumi obișnuite. Ea nu este, pentru el, nici accesibilă, nici gestionabilă în același mod ca și cealaltă. Insesizabilă, ea intervine totuși

profund în viața lui. În afara limitelor puterii umane există, așadar, mereu o realitate – imprevizibilă, când binefăcătoare, când periculoasă – care scapă forțelor lui naturale.

Dintotdeauna au existat oameni care păreau să se situeze la un nivel mai înalt. Un contact special îi reunea cu dimensiunea cealaltă. Datorită mijloacelor de care păreau să dispună, ei comunicau cu forțele unei realități superioare. Fără îndoială că știau care este modul în care omul ar trebui să se raporteze la ele pentru salvarea lui, prin ce exerciții sau prin ce sacrificii ar putea să și le facă favorabile. Căci, periculoasă sau protectoare, cealaltă realitate era cea mai puternică: asupra acestui punct n-a fost niciodată nicio îndoială. Ea era și rămânea puterea care, îmbrățișând toate lucrurile, determina în cele din urmă destinul uman: amenințare fundamentală, speranță sau fir director ce duce la o viață mai bună, eliberată de suferință. Cu toate acestea, atitudinea „puterilor” părea mereu legată de conduita umană. Se ajungea deci mereu la aceeași întrebare: care este calea care duce la o relație justă cu puterile supranaturale? Ce mijloc permite să participăm la puterea lor și să cunoaștem fericirea pe care ele o pot răspândi? Unde se află calea care ne face să accedem la contactul, poate chiar la uniunea cu cealaltă realitate, realitatea supranaturală? Este întrebarea cea mai veche, cea care urcă până în negura timpurilor. Omul a căutat întotdeauna, prin metode și în domenii diferite, potrivit tradiției lui și nivelului spiritului lui, să înțeleagă supraterestrul, să și-l facă favorabil, să-l atingă. Diversitatea religiilor o dovedește.